

Številka: 007-49/2012/2

Datum: 01. 10. 2012

Državni zbor Republike Slovenije

Šubičeva ulica 4, p.p.636, 1102 Ljubljana

vsem poslanskim skupinam

ZADEVA: Predlog zakona o nalogah in pooblastilih policije (predlog ZNPPol) – zaprosilo Informacijskega pooblaščenca za zagotovitev zakonskih varovalk za varstvo osebnih podatkov in zasebnost posameznikov pri opredeljevanju policijskih pooblastil

Spoštovani,

Informacijski pooblaščenec je pripombe na predlog ZNPPol dajal v marcu 2011 in septembru 2012. Nekatere pripombe je pripravljavec predloga (MNZ) upošteval, drugih ni. Pooblaščenec presojo pripravljavca zakona sprejema, kot tudi dejstvo, da vseh komentarjev in pripomb organov, ki sodelujejo v medresorskem strokovnem usklajevanju, iz povsem utemeljenih razlogov vselej ni mogoče sprejeti, meni pa, da je z vidika svojih pristojnosti na področju varstva osebnih podatkov dolžan na najbolj sporni določbi opozoriti tiste, ki bodo na koncu odločili, kakšne bodo naloge in pooblastila policije v Republiki Sloveniji. Predlog ZNPPol je bil v Državnem zboru v prvi obravnavi predstavljen 27.9.2012. V upanju, da bo katera od poslanskih skupin prepoznala pomembnost opozoril Pooblaščenca in predlog povzela v svojih amandmajih, se s pričujočim dopisom obračamo neposredno na vse poslanske skupine v Državnem zboru.

Pri Pooblaščenču menimo, da sta z vidika potrebe po omejevanju policijskih pooblastil pri obdelavi osebnih podatkov posameznikov ključna člena 113. (uporaba tehničnih sredstev pri zbiranju podatkov) in 114. (uporaba tehničnih sredstev pri izvajanju policijskih pooblastil in spremljanju javnih zbiranj) predloga ZNPPol, zato v nadaljevanju dopisa pojasnjujemo, zakaj vztrajamo pri sicer že danih pripombah in prosimo poslance, da po lastni presoji naše pripombe, komentarje, opozorila in predloge povzamejo v morebitnih amandmajih k predlogu ZNPPol.

Pooblaščenec poudarja, da morajo biti pooblastila, ki jih država da represivnemu organu, kot je policija, natančno določena z zakonom in le takšna, ki so nujna za doseg javne varnosti. Kadar bi lahko cilj dosegli na način, ki manj invazivno poseže v pravice posameznikov, je treba izbrati to pot. Pooblastila represivnih organov zato ne smejo biti določena tako splošno in široko, da bi njim samim dovoljevala izbiro metod in sredstev, s katerimi bi smeli poseči v življenje posameznikov. Prav takšna pa sta primera 113. in 114. člena predloga ZNPPol.

Določba 113. člena predloga ZNPPol policiji izrecno dovoljuje, da sama izbira tehnična sredstva za fotografiranje, avdio in video snemanje ter tehnična sredstva za označevanje ali identifikacijo oseb, vozil in predmetov. Dostavek, da mora iti za sredstva, »ki so v uporabi pri policiji«, in da torej posamezni policist za te namene ne sme uporabiti lastnih – zasebnih sredstev, z vidika varstva osebnih podatkov ne prinaša nobenih omejitev ali garancij za spoštovanje človekove pravice in omejevanje policijske represije. Tako bi lahko za te namene policija uporabil tudi RFDI čipe (Radio Frequency IDentification), naprave za avtomatsko prepoznavanje obrazov, GPS naprave in vse druge tehnične naprave, ki so in še bodo v določenem trenutku dosegljive na trgu, ne da bi bili pri izbiri prisiljeni tehtati, ali je uporaba takšnega sredstva uravnotežena s cilji in ali ne posega prekomerno v zasebnost in varstvo osebnih podatkov posameznika. **Tako široke avtonomije policije pri izbiri metod in sredstev Pooblaščenec ne more in ne želi sprejeti. Prepričani smo, da mora biti vrsta tehničnega sredstva v demokratični družbi predmet demokratične odločitve – odločitve**

parlamenta in ne samega represivnega organa. Zato ponavljamo našo pripombo, da mora biti vrsta tehničnega sredstva, ki ga sme pri svojem delu uporabiti policija, določena z zakonom.

Pooblaščenec tako predlaga, da se prvi odstavek 113. člena spremeni tako, da glasi: Pri opravljanju policijskih nalog smejo policisti, ko je to potrebno zaradi zbiranja osebnih in drugih podatkov, namenjenih dokazovanju prekrškov in kaznivih dejanj ter identificiranju kršiteljev oziroma storilcev, uporabljati tehnična sredstva za fotografiranje ter video in avdio snemanje, ki so in kot so določena s tem zakonom.

Pooblaščenec tako tudi predlaga, da se določilo tretjega odstavka 113. člena spremeni, tako da glasi: Pri nadzoru cestnega prometa na javnih cestah in na drugih javnih površinah smejo policisti uporabljati tehnična sredstva za odkrivanje in dokazovanje prekoračene najvišje dovoljene hitrosti na kontrolnih točkah in prekoračene povprečne hitrosti na cestnih odsekih. Policisti smejo za ugotavljanje drugih prekrškov uporabljati tehnična sredstva, ki jih določa ta zakon ali zakon, ki ureja pravila cestnega prometa. Posnetki o vozilih, s katerimi niso bili storjeni prekrški, se brišejo takoj, ko je to mogoče, najpozneje pa v 30 dneh.

Podobno pripombo, kot na 113. člen predloga ZNPPol, je Pooblaščenec dal tudi na prvi odstavek 114. člena. Ta določa: *»Za spremljanje zakonitosti izvajanja policijskih pooblastil smejo policisti uporabljati tehnična sredstva za fotografiranje ter video in avdio snemanje, ki so v uporabi v policiji.«*

Ker policisti pooblastila izvajajo le v odnosu do posameznikov, bi bili ti posamezniki pri fotografiranju, avdio ali video snemanju policijskih pooblastil vselej »kolateralna škoda« - ne glede na to, da se policistom niso upirali in se do njih niso obnašali žaljivo. Pooblaščenec poudarja, da interes represivnega organa, da dokaže zakonitost svojega dela, ne more povsem in vselej prevladati nad interesom posameznika, da ob izvajanju policijskih pooblastil ni prizadet v svojih pravicah in svoboščinah bolj, kot je to nujno. Drugi odstavek 114. člena predloga ZNPP vsebuje nekoliko bolj uravnotežen predlog uporabe tehničnih sredstev za fotografiranje, avdio in video snemanje (le pri spremljanju javnih zbiranj, ko je to potrebno za varnost ljudi in premoženja, če je mogoče pričakovati množične kršitve javnega reda in kazniva dejanja), zato Pooblaščenec ponovno predlaga, da se prvi odstavek 114. člena predloga ZNPPol v celoti izpusti.

Poseg v zasebnost in varstvo osebnih podatkov posameznika mora biti v sorazmerju z drugo koristjo, ki se varuje s fotografiranjem oziroma z video in avdio snemanjem. **Glede na zapis določbe prvega odstavka 114. člena predloga ZNPPol se zdi, da je policiji dopustno izvajati stalen avdio in video nadzor ne glede na (ne)ogroženost drugih varovanih dobrin. Prav dejstvo, da policiji pri uporabi stalnega video in avdio nadzora ni treba opraviti nobenega tehtanja, ni treba iskati opravičila za poseg v človekove pravice (osebne pravice, zasebnost komunikacij, varstvo osebnih podatkov), je najbolj sporno. Takšen poseg v pravice posameznika bi bil dopusten le izjemoma, ob opravljenem tehtanju med njegovimi pravicami in drugimi pomembnimi koristmi, ki se s snemanjem varujejo (npr. varstvom zdravja in življenja drugih).** Pooblaščenec meni, da je določbo prvega odstavka 114. člena treba ali izpustiti ali pa vanjo vgraditi varovalke za zasebnost posameznikov in varstvo njihovih osebnih podatkov, tako da se policijo zaveže k tehtanju in ocenjevanju sorazmernosti ukrepa s koristmi, ki se z njim varujejo.

Na koncu Pooblaščenec poudarja, da je policija najmočnejši represivni organ države. Demokratičnost in svoboda državljanov se merita po tem, kako so ravno v odnosu do policije varovane njihove človekove pravice in svoboščine. Po Evropski konvenciji o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah (8. člen) ima vsakdo pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja, doma in dopisovanja. Javna oblast se ne sme vmešavati v izvrševanje te pravice, razen, če je to določeno z zakonom in **nujno v demokratični družbi** zaradi državne varnosti, javne varnosti ali ekonomske blaginje države, zato, da se prepreči nered ali kaznivo dejanje, da se zavaruje zdravje ali morala, ali da se zavarujejo pravice in svoboščine drugih ljudi. **Pooblaščenec je prepričan, da v demokratični družbi ni nujno, da si policija sama izbira metode in sredstva za zbiranje osebnih podatkov in ni nujno, da ji je dopuščeno neomejeno avdio in video-nadziranje posameznikov.**

S spoštovanjem,

Informacijski pooblaščenec
Nataša Pirc Musar, univ.dipl.prav.,
pooblaščenka

